

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Marian Kocon

w sprawie z powództwa P. S.A. w K.

przeciwko S.K. i in. ,

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 19 czerwca 2007 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 23 maja 2006 r.,

**Uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę
Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 10 marca 2006 r., nie podzielając zarzutu braku jurysdykcji krajowej, oddalił wniosek pozwanych o odrzucenie pozwu. Stwierdził, że strona powodowa jako akcjonariusz trzech spółek w Istambule (Turcja) dochodzi od pozwanych jako członków zarządów tych spółek odszkodowania za szkodę polegającą na pozbawieniu jej w latach 2003 – 2004 należnych dywidend od posiadanych akcji - wskutek nienależytego sprawowania przez pozwanych zarządu w tych spółkach, mającego charakter zawinionego i bezprawnego działania. W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie strony powodowej ma charakter długu oddawczego wynikającego z zobowiązania powstałego w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa wierzyciela, a więc strony powodowej mającej siedzibę w Polsce. Skoro zgodnie z art.1103 pkt 3 k.p.c. jurysdykcja sądów polskich jest uzasadniona, gdy zobowiązanie powstało albo ma być wykonywane w Polsce, to zarzut braku jurysdykcji krajowej jest nieuzasadniony.

Sąd Apelacyjny, w następstwie rozpoznania zażalenia pozwanych, postanowieniem z dnia 23 maja 2006 r. zmienił postanowienie Sądu Okręgowego i pozew odrzucił. Sąd ten uznał, że skoro podstawą powództwa jest twierdzenie o popełnieniu deliktu na terytorium Turcji, a zatem zobowiązanie nie powstało w Polsce, nie może też być wykonywane w Polsce, to brak jest podstaw do „przyjmowania właściwości sądu polskiego w oparciu o przepis art.1103 pkt 3 k.p.c.”. Gdyby nawet przyjąć, że zobowiązanie ma być wykonywane w Polsce, to w świetle przepisów o właściwości (art. 27, 28, 31 i 35 k.c.) „nie istnieje możliwość ustalenia sądu miejscowo właściwego w Polsce, co oznacza, że w sprawie zachodzi pierwotny brak jurysdykcji krajowej”.

Rozpoznając skargę kasacyjną strony powodowej - opartą na podstawie naruszenia przepisów art.1103 pkt 3 i art.1099 k.p.c. przez błędną ich wykładnię i zastosowanie oraz art. 45 k.p.c. przez jego niezastosowanie, a także naruszenia art. 454 § 1 i 2 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie - w której skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kwestia, czy zobowiązanie, z którego strona powodowa dochodzi roszczenia, ma być wykonywane w Polsce, wymaga ustalenia, w oparciu o jakie

prawo należy je oceniać. Dla międzynarodowych stosunków majątkowych w zakresie prawa cywilnego prawo właściwe określa ustawa z dnia 12 listopada 1965 r. - Prawo prywatne międzynarodowe, dalej jako: „ppm” (Dz. U. Nr 46, poz. 290 ze zm.). Przepisy art. 25 -31 ppm zawierają normy kolizyjne stanowiące podstawę ustaleń co do prawa właściwego dla zobowiązań; są to normy odrębne dla zobowiązań wynikających z czynności prawnych, w tym zobowiązań umownych oraz odrębne dla zobowiązań nie wynikających z czynności prawnych. Sąd w celu ustalenia prawa właściwego powinien zatem w pierwszej kolejności przesądzić w sposób jednoznaczny o rodzaju roszczenia będącego przedmiotem sporu. Kwestia ta nie została definitywnie rozstrzygnięta, skoro żądanie strony powodowej określone zostało przez Sąd Okręgowy jako „dług pieniężny”, natomiast sąd Apelacyjny zakwalifikował je jako roszczenie z czynu niedozwolonego, nie wskazując przesłanek, które uzasadniałyby taką kwalifikację. Właściwa w tym zakresie ocena możliwa jest po szczegółowym przeanalizowaniu twierdzeń strony powodowej, w oparciu o które dochodzone jest roszczenie. Dopiero po przesądzeniu tej kwestii Sąd Apelacyjny powinien – w oparciu o normy kolizyjne ppm – ustalić prawo właściwe dla oceny miejsca wykonania zobowiązania (art. 1103 pkt 3 k.p.c.), mając jednocześnie na względzie uregulowanie przyjęte w art.4 ppm. Dokonując oceny z punktu widzenia uregulowania przyjętego w art. 1103 pkt 3 ppm nie można zatem poprzestać na zbadaniu jedynie polskiego prawa materialnego. W wypadku uznania, że strona powodowa wywodzi roszczenie z czynu niedozwolonego i ustalenia, że czyn ten popełniony został w Turcji, co oznacza, że prawem właściwym jest prawo tureckie (art. 31 § 1 ppm), koniecznym staje się sprawdzenie, czy w prawie tureckim nie ma norm kolizyjnych odsyłających do innego prawa obcego. Brak takiego odesłania oznacza konieczność ustalenia w oparciu o normy prawa tureckiego miejsca wykonania zobowiązania, jako okoliczności decydującej o jurysdykcji sądu polskiego (art.1103 pkt 3 k.p.c.). Na konieczność badania jurysdykcji krajowej przy zastosowaniu przytoczonych reguł postępowania wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 stycznia 2001 r., I CKN 1180/00 (OSNC 2001, nr 7-8, poz.12), stwierdzając, że w wypadku, gdy cudzoziemiec pozwany w Polsce o wykonanie zobowiązania nie wynikającego z czynności prawnej nie przebywa w Polsce, ani nie ma miejsca zamieszkania

w Polsce, sąd polski, badając jurysdykcję krajową, uwzględnia treść właściwego obcego praw materialnego i ustala, w jaki sposób reguluje ono miejsce powstania albo wykonania tego zobowiązania (art.1103 pkt 3 k.p.c.). Wobec tego, że Sąd Apelacyjny zaniechał zbadania tych okoliczności, które z punktu widzenia zastosowania art.1103 pkt 3 k.p.c. mają decydujące znaczenie, zarzut naruszenia tego przepisu przez jego zastosowanie, uznać należało za usprawiedliwiony.

Badanie jurysdykcji krajowej z punktu widzenia możliwości ustalenia sądu miejscowo właściwego w Polsce, które doprowadziło Sąd Apelacyjny do stwierdzenia, że w sprawie zachodzi „pierwotny brak jurysdykcji krajowej”, nie znajduje żadnego uzasadnienia.

Już z tych względów, nie odnosząc się do pozostałych zarzutów zawartych w skardze kasacyjnej, bowiem ich ocena byłaby przedwczesna, przyjęć należało, że Sąd Apelacyjny, odrzucając pozew naruszył art. 1099 k.p.c., który do ustaleń dokonanych w sprawie nie mógł mieć zastosowania.

Należało zatem orzec, jak wyżej (art. 398¹⁵ k.p.c.).